

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมณีชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๒/๒๕๕๖

วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคไท

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไท จำนวน ๓ คำร้อง คือ

คำร้องที่ ๑ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้สั่งยุบพรรคไท เนื่องจากพรรคไทนำเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไปใช้จ่ายไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒

คำร้องที่ ๒ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๖ ขอให้สั่งยุบพรรคไท เนื่องจากการดำเนินการประชุมใหญ่ของพรรคไทไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๒ จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖

คำร้องที่ ๓ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๖ ขอให้สั่งยุบพรรคไท เนื่องจากพรรคไทไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒

โดยทั้งสามคำร้องเป็นเหตุให้ยุบพรรคไทได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้สั่งยุบพรรคไท ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบ คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ในคำร้องทั้งสาม ได้ความว่า

๑. คำร้องที่หนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมืองตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง โดยพรรคไทได้รับจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๔๖๑,๘๗๐ บาท และเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโอนเงินค่าไปรษณียากรให้พรรคไท

จำนวน ๑๔๒,๔๐๐ บาท และค่าโทรศัพท์ จำนวน ๒๒๓.๖๓ บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๔๒,๖๒๓.๖๓ บาท และแจ้งให้พรรคไททราบแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย ที่ กสท. ๖๐๓ สด. (สส) /๓๔๕๘ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ขอคัดสำเนาทะเบียนพรรคไทเพื่อดำเนินคดีทางแพ่ง เนื่องจากค้างชำระเงินค่าฝากส่งเป็นรายเดือน ณ ที่ทำการไปรษณีย์ดุสิต จำนวน ๓ เดือน รวมเป็นเงิน ๑๔๒,๖๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือถึงผู้ว่าการการสื่อสารแห่งประเทศไทยเพื่อขอเอกสารและขอทราบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว ซึ่งการสื่อสารแห่งประเทศไทยมีหนังสือที่ กสท. ๖๐๓ (กต. ๓) / ๑๘๕๑ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๕ แจ้งว่า เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ พรรคไทได้รับอนุญาตจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยให้ฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ พัสดุไปรษณีย์และไปรษณีย์ด่วนพิเศษ โดยชำระค่าฝากส่งเป็นเงินเชื่อ ณ ที่ทำการไปรษณีย์เขตดุสิต ตามใบอนุญาตเลขที่ ๑๕๒/๒๕๔๓ และให้มีผลใช้บังคับได้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เป็นต้นไป พรรคไทได้ใช้บริการฝากส่งเป็นเงินเชื่อเป็นรายเดือน ณ ที่ทำการไปรษณีย์เขตดุสิต และได้ค้างชำระเงินในเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ จำนวน ๑๔๒,๔๐๐ บาท เดือนมกราคม ๒๕๔๔ จำนวน ๘๐ บาท และเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ จำนวน ๑๒๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๔๒,๖๐๐ บาท การสื่อสารแห่งประเทศไทยติดตามทวงถามและเร่งรัดให้ชำระเงิน แต่พรรคไทขอผ่อนผันการชำระเงินมาโดยตลอดจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕ พรรคไทได้แจ้งเป็นหนังสือ ที่ พท. ๖.๓๐๘/๒๕๔๕ เพื่อขอผ่อนผันชำระเงิน โดยแบ่งจ่ายเป็น ๓ งวด งวดแรกชำระเงินภายในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ ชำระภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ ชำระภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๕ จำนวน ๔๒,๖๐๐ บาท ต่อมาพรรคไทได้มีหนังสือ ที่ พท. ๖.๓๒๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ ขอผ่อนผันการชำระเงินออกไปอีกและการสื่อสารแห่งประเทศไทยแจ้งว่า พรรคไทได้ชำระเงินค่าไปรษณียากรดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบพบว่า เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือ ที่ พท. ๕/๒๓๓/๔๔ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ของพรรคไทเพื่อส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๓ โดยในข้อ ๒ ของรายงานการใช้จ่ายเงินฉบับดังกล่าว ได้ระบุว่า “พรรคไทได้รับเงินจัดสรรเพื่อสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๔๓ เป็นเงิน ๑,๔๖๑,๘๗๐ บาท โดยแบ่งเป็น ๒.๑ ค่าไปรษณียากรวงเงินที่ได้รับการสนับสนุน จำนวน ๔๘๗,๒๕๐ บาท เบิกจ่าย ๑๔๓,๓๘๘ บาท” ซึ่งสำนักงานบริหาร

การสนับสนุนโดยรัฐได้ตรวจสอบสมุดบัญชีรายวันรายรับประจำเดือนตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ พบว่า พรรคไทได้ลงบัญชีในรายการที่ ๑๓ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ระบุว่า เป็นเงินอุดหนุนค่าไปรษณียากร สาธารณูปโภค จำนวน ๑๔๒,๖๒๓.๖๓ บาท ตรวจสอบบัญชีรายวัน รายจ่ายของพรรคไท ประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ พบว่า พรรคไทได้มีการลงบัญชีในรายการที่ ๕ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ระบุว่า เป็นรายการค่าสาธารณูปโภค จำนวนเงิน ๑๔๘,๕๑๖.๑๐ บาท นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้พรรคไทส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งชี้แจงแสดง เหตุผลการใช้จ่ายเงินจำนวนดังกล่าว โดยเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ พรรคไทได้ชี้แจงโดยสรุปว่า เหตุที่นำเงินไปชำระล่าช้า เนื่องจากเข้าใจว่าสามารถยืมเงินจำนวนดังกล่าวไปทตรงจ่ายในกิจการอื่นๆ ของพรรคได้ จึงได้ยืมไปจ่ายเป็นค่าเช่าอาคารที่ตั้งสำนักงานใหญ่ซึ่งค้างชำระอยู่ โดยคาดว่าจะสามารถ จัดหาเงินมาทดแทนได้ในเวลาอันสั้น และพรรคก็ได้ชำระเงินให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองแล้ว สำหรับเอกสาร ที่ขอให้จัดส่งเพิ่มเติม นั้น ไม่สามารถจัดส่งให้ได้ เนื่องจากไม่สามารถเข้าไปในสำนักงานใหญ่ของ พรรคไทซึ่งถูกผู้ให้เช่าปิดล็อกกุญแจ และเป็นกรณีพิพาทที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงาน สอบสวน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาข้อเท็จจริงที่พรรคไทไม่นำเงินที่ได้รับจากกองทุนเพื่อ การพัฒนาพรรคการเมืองจำนวนดังกล่าวไปชำระตามวัตถุประสงค์ที่ขอเบิกเงินปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลย มานานถึงหนึ่งปีสามเดือนเศษแล้ว เห็นว่า การกระทำความผิดของพรรคไทเป็นการนำเงินสนับสนุน ค่าไปรษณียากรที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไปใช้จ่ายไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอ ให้มีคำสั่งยุบพรรคไท ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคไทยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

พรรคไทได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวม ๒ ครั้ง วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๖ ได้ความว่า คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองขาดรายละเอียดที่ชัดเจนว่า พรรคไทได้กระทำความผิดอย่างไร การวินิจฉัยว่า การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง

ในรอบปี ๒๕๕๓ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้แนบมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้วินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๖) บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง และมาตรา ๑๕ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการโดยพลัน โดยต้อง ให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้าน หรือผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้ง ต้องให้โอกาสสมาชิกรัฐสภาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งอีกทั้งการยืมเงินดังกล่าวไปตรงจ่ายในกิจการอื่น ของพรรคนั้นเป็นการกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาของหัวหน้าพรรคไทย (นายชนบดินทร์ แสงสถาพร) ซึ่งรับผิดชอบการบริหารงานของพรรค โดยคณะกรรมการบริหารพรรคไม่มีส่วนรับรู้แต่อย่างใด และเมื่อ นายชนบดินทร์ ๑ สามารถกู้ยืมเงินจากที่อื่นได้แล้ว ก็ได้นำไปชำระให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทย ในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้แสดงให้เห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าการกระทำดังกล่าวของนายชนบดินทร์ ๑ มีผลผูกพันให้พรรคไทยซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้

นอกจากนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ที่บัญญัติให้ต้อง ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่ความปรากฏ คือ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ อันเป็น วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับหนังสือชี้แจงจากหัวหน้าพรรคไทย ซึ่งวันที่ยื่นคำร้องต่อศาล รัฐธรรมนูญ คือวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ เป็นเวลาถึง ๔๘ วัน จึงเป็นการยื่นคำร้องเกินระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนด จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคไทยรวมไว้ในสำนวนและให้ส่ง สำเนาหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ต่อกรณี คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคไทยโดยสรุปได้ว่า แนวปฏิบัติของนายทะเบียนพรรคการเมืองในการ ตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการโดยประธาน กรรมการการเลือกตั้งจะแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองว่า เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุน

ในแต่ละปี เมื่อคณะทำงานได้ตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายแล้วก็จะเสนอผลการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ทั้งข้อเสนอแนะหรือข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง (ถ้ามี) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบต่อไป

กรณีของพรรคไทที่คณะทำงานตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้วพบว่ามีค่าใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากวิธีการเบิกจ่ายเงินค่าไปรษณียากรของพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุน จะต้องเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคให้แก่พรรคการเมือง ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ข้อ ๕ พรรคการเมืองจะต้องนำหลักฐานใบเสร็จรับเงิน หรือใบแจ้งหนี้ของหน่วยงานที่ให้บริการพร้อมสำเนา ๑ ชุด ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง หากเป็นหลักฐานการเบิกเงินที่ถูกต้อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะเบิกจ่ายเงินให้ตามจำนวนที่ปรากฏในหลักฐาน แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินวงเงินที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับการจัดสรร กรณีเป็นใบแจ้งหนี้พรรคการเมืองต้องนำไปชำระกับหน่วยงานที่ให้บริการต่อไป กรณีพรรคไทเป็นใบแจ้งหนี้ซึ่งรายงานการใช้จ่ายเงินของพรรคไท มีจำนวนเงินค่าไปรษณียากรตรงตามจำนวนเงินที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ปรากฏตามหลักฐาน การขอเบิกจ่ายเงิน แต่พรรคไทไม่นำเงินไปชำระแก่หน่วยงานที่ให้บริการจนกระทั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับแจ้งจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย จึงได้ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงกรณีข้างต้น ดังนั้น การดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ และเป็นไปตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว

สำหรับการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีของพรรคไท นั้น เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการของนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อมีเหตุอันอาจเป็นเหตุให้พรรคการเมืองถูกยุบหรือเลิกพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการตามหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองเบื้องต้น แล้วเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายพิจารณาต่อไป ซึ่งกรณีของพรรคไท สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น เมื่อมีเหตุอันอาจเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมือง จึงเสนอเรื่องให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา โดยนายทะเบียนพรรคการเมือง

ได้มีหนังสือให้พรรคไทชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวแล้ว เมื่อมีข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาเป็นที่ชัดเจน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๖) ดังนั้น การดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๖๕ แล้ว

กรณีที่ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการกระทำของนายชนบดินทร์ ฯ หัวหน้าพรรคไท มีผลให้พรรคไทซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๒ นั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงว่า แม้พรรคไทโดยนายชนบดินทร์ ฯ จะนำเงินที่ได้รับการสนับสนุนไปใช้จ่ายเป็นค่าเช่าสำนักงานใหญ่ของพรรคที่ค้างชำระกับผู้ให้เช่าก็ตาม แต่ก็เป็นการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามกฎหมายเนื่องจากพรรคไทได้ยื่นขอรับเงินสนับสนุนตามแบบขอรับการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคซึ่งต้องนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคเท่านั้น การอ้างว่า ได้นำเงินไปทดรองจ่ายค่าเช่าสำนักงานใหญ่ของพรรคก่อน จึงฟังไม่ขึ้น การกระทำดังกล่าวของพรรคไทจึงเป็นการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒

ส่วนที่อ้างว่า การนำเงินค่าไปรษณียากรไปชำระให้การสื่อสารแห่งประเทศไทยล่าช้าเป็นการกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาของนายชนบดินทร์ ฯ หัวหน้าพรรคไทเป็นการส่วนตัว โดยคณะกรรมการบริหารพรรคไทไม่มีส่วนรับรู้แต่อย่างใด การกระทำดังกล่าวของนายชนบดินทร์ ฯ หากได้มีผลผูกพันให้พรรคไทซึ่งเป็นนิติบุคคลมีความผิดตามมาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ต้องมีการยุบพรรคไท ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นั้น นายทะเบียนพรรคการเมือง ชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง... ประกอบกับมาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก... ดังนั้น การที่พรรคไทโดยนายชนบดินทร์ ฯ หัวหน้าพรรค ได้นำเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรไปทดรองจ่ายในกิจการอื่นที่ไม่เป็นไปตามการขอรับเงินสนับสนุน คณะกรรมการบริหารพรรคต้องร่วมกันรับผิดชอบในการกระทำของนายชนบดินทร์ ฯ หัวหน้าพรรค ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๐ วรรคสอง

สำหรับกรณีอ้างว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้เวลาในการยื่นคำร้องเกินกำหนดเวลาสิบห้าวัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง นั้น นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งแจ้งว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับหนังสือแจ้งจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ว่าพรรคไทได้ค้างชำระค่าส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ และพัสดุไปรษณีย์กับการสื่อสารแห่งประเทศไทย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ทำการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาและให้ความเป็นธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๔๐๒/๕๕๗๖ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงพรรคไท เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว พร้อมให้ส่งเอกสารเพิ่มเติมเมื่อได้รับหนังสือชี้แจงแล้ว จึงได้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและออกเสียงประชามติให้ความเห็นก่อนเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๕ มีมติให้เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไท และร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคไทต่อพนักงานสอบสวน กองปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาและเห็นชอบตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๕ จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคไทเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นการยื่นคำร้องภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ สรุปได้ว่า การชะลอการเบิกจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ก่อนที่จะมีประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้มีแนวทางในการพิจารณาชะลอการเบิกจ่ายเงินของพรรคการเมือง ที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองที่อาจถูกชะลอการเบิกจ่ายเงินต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามมาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาตามมาตรา ๖๕ ที่บัญญัติถึงเหตุที่พรรคการเมือง “ย่อมนเล็กหรือยุบ” เนื่องจากพรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้

ซึ่งเป็นลักษณะที่หากพรรคการเมืองไม่ดำเนินการหรือไม่ปฏิบัติตามไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ จะมีเจตนาหรือไม่มีเจตนาก็ตามก็เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ดังนั้น เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนว่า มีเหตุตามมาตรา ๖๕ ย่อมถึงเห็นผลว่าพรรคการเมืองนั้นต้องเลิกหรือยุบ ซึ่งเป็นเหตุให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินให้แก่พรรคการเมืองที่มีเหตุตามมาตรา ๖๕ นี้ จึงชะลอการเบิกจ่ายเงินของพรรคการเมืองได้ ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินให้แก่พรรคการเมืองของคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้พิจารณาโดยยึดหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นและได้ปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกพรรคการเมือง กรณีจึงมิใช่ถือวันที่ชะลอการเบิกจ่ายเงินเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ทราบเหตุที่พรรคการเมืองต้องเลิกหรือยุบไป

๒. คำร้องที่สอง ได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีประกาศสำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง การจดทะเบียนพรรคการเมือง ชื่อ พรรคไท ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๖ คน ต่อมาได้มีประกาศสำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง พรรคไท เปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคอีกหลายครั้ง ทำให้มีคณะกรรมการบริหารพรรคไท ที่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับพรรค จำนวน ๓๑ คน

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๔ พรรคไทได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๔ ได้เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่แทนคณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมที่ครบวาระการดำรงตำแหน่ง จำนวน ๑๖ คน โดยมีนายชนบดินทร์ ฯ หัวหน้าพรรค พลเรือตรี ทวีป นาคสุข เลขานุการพรรค และกรรมการบริหารพรรคอีก ๑๔ คน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่พรรคไทจัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ปรากฏว่ายังไม่ครบถ้วนถูกต้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงพิจารณาใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้พรรคไทชี้แจงและจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ซึ่งพรรคไทได้ชี้แจงและจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๔

ต่อมาวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไท กรณีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคไท พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๘ วรรคหนึ่ง (๑) และข้อ ๒๒ และแจ้งให้พรรคไทดำเนินการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม เพื่อให้มีตำแหน่งครบตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค พร้อมทั้งแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ซึ่งพรรคไทได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้เร่งรัดให้พรรคไท ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม อีกครั้งหนึ่ง

พรรคไทได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ว่า ได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามที่แจ้งให้ดำเนินการโดยจัดส่งสำเนารายงานการประชุมฯ ครั้งดังกล่าว ซึ่งปรากฏมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๔ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้ว ปรากฏว่ายังไม่ครบถ้วน ถูกต้อง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งให้พรรคไทชี้แจงและจัดส่งเอกสารโดยแจ้งให้พรรคไท ดำเนินการ รวม ๕ รายการ

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบเอกสารที่พรรคไทจัดส่งตามสิ่งที่ส่งมาด้วยแล้ว พบว่า เอกสารที่จัดส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ครบถ้วน และเอกสารหลักฐานประกอบคำชี้แจงของ พรรคไทกับเอกสารหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีความแตกต่างกัน

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้ว เห็นว่า

(๑) ข้อบังคับพรรคไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๑ กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญ ของพรรคประกอบด้วยสมาชิกของพรรคดังต่อไปนี้ (๑) คณะกรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของ พรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (ถ้ามี) (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (ถ้ามี) และ (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๕๗ ในกรณีที่มีสาขาพรรค และข้อ ๕๗ กำหนดให้ประธาน สาขาพรรคและกรรมการสาขาพรรคอีกหนึ่งคนเป็นผู้แทนสมาชิกของสาขานั้นเข้าร่วมประชุมใหญ่ของ พรรค หากประธานสาขาพรรคไม่สามารถมาร่วมประชุมใหญ่ได้ให้มอบหมายให้รองประธานสาขาพรรค หรือกรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่งมาร่วมประชุมใหญ่แทนก็ได้ ซึ่งตามข้อ ๖๒ การประชุมใหญ่ ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๑ มาร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม

(๒) พรรคไทได้ชี้แจงว่า องค์ประชุมใหญ่ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๖๑ ประกอบด้วยกรรมการ บริหารพรรค จำนวน ๑๖ คน สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (ไม่มี) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (ไม่มี) และผู้แทนของสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา สาขาละ ๒ คน รวม ๑๐ คน สมาชิกที่เป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคมีทั้งสิ้น จำนวน ๒๖ คน พร้อมทั้งระบุชื่อกรรมการ บริหารพรรคที่เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๔ คน และผู้แทนสาขาพรรค จำนวน ๓ คน สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ที่พรรคไทชี้แจงกับเอกสารหลักฐาน ของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วมีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนของคณะกรรมการบริหารพรรค ที่ต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับพรรคโดยพรรคไทชี้แจงว่า มีจำนวน ๑๖ คน แต่เอกสารของ นายทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวน ๓๑ คน และไม่ปรากฏชื่อนายวุฒิพงศ์ ทิมแดง เป็นกรรมการ

บริหารพรรค ดังนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคไทยตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ที่พรรคไทยจัดส่งให้ จึงประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๓ คน จากจำนวนทั้งหมด ๓๑ คน กรรมการสาขาพรรค จำนวน ๓ คน จากจำนวนทั้งหมด ๑๐ คน และผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘ คน จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๒ ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่พรรคต้องมีกรรมการบริหารพรรค และผู้แทนสาขาพรรค ตามข้อ ๖๑ มาร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ ที่บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง ประกอบกับพรรคไทยยังไม่ได้ชี้แจงเกี่ยวกับจำนวนของคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีความแตกต่างกันและไม่จัดส่งเอกสารตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ดำเนินการ ซึ่งระยะเวลาได้ล่วงเลยมาพอสมควรแล้ว เมื่อพรรคไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรค ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรคไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พรรคไทยได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๖ สรุปได้ว่า พรรคไทยได้ตรวจสอบรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรค (รักษาการ) ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่ามีจำนวน ๓๑ คนแล้ว พบว่า ได้มีกรรมการบริหารพรรค (รักษาการ) ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยไปเมื่อต้นปี ๒๕๕๕ ก่อนที่จะมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ จำนวน ๕ คน การลาออกของบุคคลเหล่านี้เป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ และไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้กระทำไว้ และพรรคไทยได้รายงานการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยของทั้งเก้าคนให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบตามหนังสือ ที่ พท. ๐๑.๐๖/๔๖ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๖ แล้ว ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคไทย (รักษาการ) ในวันที่มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ จึงมีเพียง ๒๒ คน เท่านั้น

สำหรับกรรมการบริหารพรรค (รักษาการ) ที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๔ คน ได้แก่ บุคคลตามบัญชีลงนามผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญพรรคไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ รวม ๑๓ คน ส่วนนายพุฒิพงศ์ ทิมแดง เป็นบุคคลคนเดียวที่นับนายบงการ ทิมแดง

กรรมการบริหารพรรคตามหลักฐานการเปลี่ยนชื่อ ดังนั้น องค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่ของพรรคไทยตามข้อ ๖๒ เมื่อรวมกับผู้แทนสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๑๐ คน จึงมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๒ คน เมื่อมีกรรมการบริหารพรรค (รักษาการ) มาประชุม ๑๔ คน ตัวแทนสาขาพรรค ๓ คน จึงมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ เกินกว่ากึ่งหนึ่งถือเป็นองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๒ พรรคไทยจึงไม่ได้ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสอง นอกจากนี้ ในการยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยในครั้งนี้ มีลักษณะเช่นเดียวกับคำร้องที่หนึ่งในเรื่องการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อพิจารณาจากห้วงเวลาที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๖ จึงเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมายขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ต่อกรณีคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคไทย สรุปได้ว่า กรณีที่พรรคไทยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า กรรมการบริหารพรรคลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยไป เมื่อต้นปี ๒๕๕๕ ก่อนที่จะมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ จำนวน ๕ คน ได้แก่ รองหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคอีก ๔ คน จึงทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคไทยมีจำนวน ๒๒ คน ไม่ใช่ ๓๑ คน และได้รายงานการลาออกจากการเป็นสมาชิกให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้ว นั้น

การแจ้งว่ากรรมการบริหารพรรคลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทย จำนวน ๕ คน ดังกล่าว เป็นการแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๕) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ วรรคสอง ที่บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา พร้อมด้วยรายชื่อ อาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี โดยในรอบปี ๒๕๕๕ พรรคไทย ได้รายงานจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามแบบ ท.พ. ๕ ท.พ. ๖ และ ท.พ. ๗ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และเมื่อสมาชิกพรรคที่ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคด้วย ขอลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคซึ่งทำให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคตามคำชี้แจงของพรรคไทย จึงเป็น

กรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ซึ่งได้แก่ ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว และวรรคสอง บัญญัติว่า การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนและให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้โดยอนุโลม ซึ่งหากไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนก็มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดได้

ในทางปฏิบัติเมื่อผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรค ทำให้พ้นจากกรรมการบริหารพรรคด้วย พรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวัน และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงสำหรับกรณีดังกล่าวพรรคไททราบและได้ถือปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายมาโดยตลอด ในกรณีดังกล่าวปรากฏว่า พรรคไทอ้างว่า กรรมการบริหารพรรคลาออกก่อนมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕ จำนวน ๕ คน แต่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งสามารถทำได้ ๔ ขั้นตอน ก่อนที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา กล่าวคือ

- (๑) แจ้งให้ที่ประชุมใหญ่รับทราบ ซึ่งจะมีหลักฐานปรากฏในรายงานการประชุม
- (๒) แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพร้อมหลักฐานการลาออกของกรรมการบริหารพรรค
- (๓) เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคไทชี้แจงเกี่ยวกับองค์ประชุมใหญ่ของพรรคเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ตามที่ปรากฏในคำร้อง ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๖ ซึ่งพรรคไทแจ้งว่า องค์ประชุมใหญ่มีกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุม ๑๔ คน ผู้แทนสาขาพรรคเข้าร่วมประชุม ๓ คน โดยไม่ชี้แจงเหตุผลว่า กรรมการบริหารพรรคลาออกบางส่วน แต่เป็นเหตุผลที่หยาบกระด้างอ้างภายหลังจากนายทะเบียนพรรคการเมืองส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว

- (๔) เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งการไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคด้วยเหตุผลดังกล่าว พรรคไทก็ไม่ได้แย้งแต่อย่างใด

กรณีที่พรรคไทโต้แย้งว่า ได้ตรวจสอบรายชื่อกรรมการบริหารพรรคที่เข้าประชุมลำดับที่ ๑๔ คือ นายพุดพิงศ์ ทิมแดง ซึ่งเป็นบุคคลคนเดียวกับนายบงการ ทิมแดง กรรมการบริหารพรรค เนื่องจากเปลี่ยนชื่อตัว การประชุมใหญ่พรรคไทจึงมีกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๔ คน จากจำนวนทั้งหมด ๒๒ คน และตัวแทนสาขาพรรค จำนวน ๓ คน จากจำนวนทั้งหมด ๑๐ คน รวม ๑๗ คน ดังนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ จึงมีจำนวนเกินกึ่งหนึ่ง ตามข้อบังคับพรรคไท พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๒ นั้น นายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงชื่อของกรรมการบริหารพรรคเป็นการเปลี่ยนแปลงรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ซึ่งพรรคไทต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามนัย มาตรา ๓๓ ซึ่งพรรคไททราบและถือปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติดังเช่นกรณี นายกฤษ สิริศิริสัมพันธ์ เปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลเป็นนายสมโภช ปัจฉิมานนท์

กรณีที่ได้แย้งว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวันเวลาที่ความปรากฏว่ามีเหตุต้องยุบพรรค ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติให้ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่การยื่นคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๖ เกินเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมาย นั้น นายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญของพรรคไท ครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมืองและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ ตรวจสอบว่า พรรคไทจัดส่งเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนถูกต้องจึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อพิจารณาใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้พรรคไทดำเนินการ และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าพรรคไทดำเนินการจัดประชุมใหญ่สามัญฯ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามบันทึก ที่ ลต ๐๔๐๑ (ฝพก)/๔๑๔ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๖ ซึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๖ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖ จึงไม่เกินกำหนดเวลาสิบห้าวันตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสองบัญญัติไว้

๓. คำร้องที่สาม ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ความว่า ในปี ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เบิกจ่ายเงินให้พรรคไทไปแล้ว ดังนี้

(๑) เบิกจ่ายเงินตามแผนงานและโครงการ ๒ งวด จำนวนเงิน ๓๒๗,๕๐๐ บาท คือ

(๑.๑) เบิกจ่ายเงินงวดที่ ๑ จำนวน ๒๘๘,๒๐๐ บาท แยกเป็น ๓ โครงการ

(๑.๒) เบิกจ่ายเงินงวดที่ ๒ เป็นโครงการค่าใช้จ่ายอำนวยการพรรค จำนวน ๓๙,๓๐๐ บาท

(๒) เบิกจ่ายค่าสาธารณูปโภค ๒ งวดๆ ละ ๒๗,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๕๔,๐๐๐ บาท

เมื่อพรรคไทเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุน ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปตามมาตรา ๖๒ แต่เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด คือ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ปรากฏว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี ๒๕๕๕ ของพรรคไทโดยมีการลงรับของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ และเมื่อตรวจสอบจากตราประทับของไปรษณีย์เป็นการประทับตราส่งในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และเป็นการส่งเฉพาะแบบรายงานไม่มีการลงรายละเอียดในแบบ แต่หมายเหตุว่าข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรเงินและโครงการต่างๆ ยังไม่สามารถลงรายละเอียดได้และหลักฐานการจ่ายเงินไม่สามารถจัดส่งได้เนื่องจากเอกสารส่วนหนึ่งเก็บรักษาไว้ในสำนักงานใหญ่พรรคไท (เดิม) ที่มีกรณีพิพาทกับเจ้าของบ้านที่ให้เช่าและถูกล็อกกุญแจไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่พรรคเข้าไปไม่ได้ และจะรายงานเพิ่มเติมภายหลังจากกรณีพิพาทสิ้นสุดลงแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินสนับสนุนให้พรรคไทชี้แจงและจัดส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งมาเพื่อประกอบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๕๕ ว่าใช้จ่ายถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ ซึ่งพรรคไทได้ชี้แจงว่าในปี ๒๕๕๕ พรรคไทไม่ได้รับการจัดสรรเงินตามโครงการจัดบรรยายทางวิชาการเพื่อเผยแพร่กิจกรรมทางการเมืองและนโยบายพรรค งบประมาณ ๒๕๗,๒๐๐ บาท เบิกจ่ายจริง ๓๙,๓๐๐ บาท แต่อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า พรรคไทได้รับเงินสนับสนุนไปเป็นการถูกต้องแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณารายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคไทประจำปี ๒๕๕๕ ในคราวประชุมครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๖

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ และมีมติเห็นชอบตามความเห็นของที่ประชุมที่มีความเห็นว่า พระรศ. ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) โดยมอบให้สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติจัดทำคำร้องเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคไท รวมทั้งมอบสำนักกฎหมายและคดีดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อหัวหน้าพรรคไท ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๐ และดำเนินการฟ้องร้องทางแพ่งเพื่อเรียกคืนเงินที่เบิกจ่ายจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๕๕ จำนวน ๓๒๗,๕๐๐ บาท

พรรคไทได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ สรุปข้อเท็จจริงตามคำชี้แจง และเอกสารประกอบ ได้ว่า พรรคไทได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเวลาและจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่ถูกต้องตามความเป็นจริงตามที่กฎหมายกำหนด โดยแจ้งข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรเงินและโครงการต่างๆ ที่ยังไม่สามารถลงรายละเอียดได้และหลักฐานการจ่ายเงินยังไม่สามารถจัดส่งให้ได้ เนื่องจากเอกสารส่วนหนึ่งเก็บรักษาไว้ในสำนักงานใหญ่พรรคไท (เดิม) ที่มีกรณีพิพาทกับเจ้าของบ้านที่ให้เช่าและถูกล็อกกุญแจไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของพรรคเข้าไปไม่ได้ และจะรายงานเพิ่มเติมภายหลังจากกรณีพิพาทสิ้นสุดลงแล้ว ซึ่งพรรคไทไม่มีเจตนาจะไม่ปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดแต่เกิดจากเหตุสุดวิสัย และตระหนักดีว่า หากจะใช้ความจำเป็นข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรเงินและโครงการต่างๆ ไปในแบบรายงาน จะกลายเป็นการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติในมาตรา ๖๒ พรรคไทให้ความร่วมมือตรวจสอบโดยแจ้งไปว่า ไม่ได้รับเงินจัดสรรตามโครงการจัดบรรยายทางวิชาการเพื่อเผยแพร่กิจกรรมทางการเมือง และนโยบายพรรค งบประมาณ ๒๕๗,๒๐๐ บาท เบิกจ่ายจริง ๓๕,๓๐๐ บาท แต่อย่างไรก็ตามที่เจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองจะส่งหลักฐานการโอนเงินจำนวน ๓๕,๓๐๐ บาท ให้พรรคไทตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เจ้าหน้าที่กลับถือโอกาสนำเอกสารดังกล่าว เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมและเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคไท ผู้ถูกร้อง ในคำร้องทั้งสามแล้วให้รวมคำร้องทั้งสามไว้พิจารณาวินิจฉัยเข้าด้วยกัน แต่จะทำคำวินิจฉัยเฉพาะคำร้องที่หนึ่ง

มีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการสั่งยุบพรรคการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเบื้องต้นก่อน โดยศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ โดยออกคำสั่งยุบพรรคการเมือง หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ บัญญัติว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งอย่างน้อยให้กระทำได้โดยบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปและการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง

(๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง

พิจารณาตามมาตรา ๓๒๘ (๒) เห็นว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองบัญญัติให้มีรายละเอียดและหลักเกณฑ์เรื่องการเลิกพรรคการเมืองรวมตลอดถึงการยุบพรรคการเมืองด้วย และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ได้มีบทบัญญัติดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ในมาตรา ๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕

หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคมวลชน ว่า กฎหมายที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๒) ซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องการเลิกและการยุบพรรคการเมืองไว้แล้ว แม้จะไม่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การสั่งยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ฉะนั้น การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีอื่นด้วยนั้น จึงมิใช่เป็นการให้อำนาจนอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจออกคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ปัญหาตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคไทตามคำร้องที่หนึ่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาคำร้องที่หนึ่งแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากร จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๔๒,๔๐๐ บาท และค่าโทรศัพท์ จำนวน ๒๒๓.๖๓ บาท รวมเป็นเงิน ๑๔๒,๖๒๓.๖๓ บาท แต่ไม่นำเงินที่ได้รับ ไปชำระตามวัตถุประสงค์ที่ขอเบิกจ่ายปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยจนถึงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จึงได้นำเงินไปชำระค่าไปรษณียากรให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทยซึ่งนับเป็นระยะเวลาล่วงเลยถึงปีเศษ ข้อเท็จจริงจึงเป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ผู้ถูกร้องได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไปแล้วแต่ไม่นำเงินไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ ที่บัญญัติว่า พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป กรณีจึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องไม่ได้แนบมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้วินิจฉัยความผิดของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๖) ประกอบมาตรา ๑๕ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติ

ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง นั้น เห็นว่า การสอบสวนข้อเท็จจริงเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่บัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ ที่บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่และรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า มีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง กรณีจึงไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๐ (๖) ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การนำเงินค่าไปรษณียากรดังกล่าวไปทดรองจ่ายในกิจการอื่นของพรรคของนายชนบดินทร์ ฯ หัวหน้าพรรค ไม่มีผลผูกพันซึ่งเป็นเหตุให้พรรคต้องถูกยุบ นั้น เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง...” และมาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก...” ซึ่งสอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า นิติบุคคลต้องมีผู้แทนคนหนึ่งหรือหลายคน ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้งจะได้กำหนดไว้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล” ดังนั้น การที่นายชนบดินทร์ ฯ หัวหน้าพรรคซึ่งเป็นผู้แทนพรรคที่เป็นนิติบุคคลนำเงินไปทดรองจ่ายในกิจการของพรรคย่อมมีผลผูกพันพรรคตามกฎหมาย ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คำร้องของผู้ร้องยื่นเกินกำหนดเวลาสิบห้าวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เห็นว่า วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง นั้น คือ วันที่ผู้ร้องได้พิจารณาและเห็นชอบให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๕ ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีบันทึกข้อความที่ ลต ๐๔๐๒ (ฝปส.)/๗๓๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๕ รายงานเรื่องผู้ถูกร้องใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ซึ่งเมื่อนับถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ คือ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ จึงอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ข้ออ้างของผู้ถูกร้องข้อนี้จึงฟังไม่ขึ้นอีกเช่นกัน

เมื่อวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการตามมาตรา ๖๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ จนมีกรณีต้องยุบพรรคตามบทบัญญัติในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยคำร้องที่สอง คำร้องที่สาม ของนายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องอีกต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๓ คน คือ

๑. นายกระมล ทองธรรมชาติ
๒. นายจิระ บุญพจนสุนทร
๓. นายจุมพล ณ สงขลา
๔. นายปรีชา เถลิมวณิชย์
๕. นายผัน จันทรปาน
๖. นายมงคล สระแก้ว
๗. นายศักดิ์ เตชะชาญ
๘. นายสุจิต บุญบงการ
๙. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์
๑๐. พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช
๑๑. นายสุวิทย์ ชีรพงษ์
๑๒. นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์
๑๓. นายอุระ หวังอ้อมกลาง

วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ คน คือ

๑. นายมานิต วิทยาเต็ม
๒. นายอมร รักษาสัตย์

วินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคไทย

นายปรีชา เถลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ